SPRENDIMAI

KOMISIJOS SPRENDIMAS (ES) 2015/826

2015 m. gegužės 22 d.

dėl nacionalinių nuostatų, susijusių su nitritų dėjimu į tam tikrus mėsos produktus, apie kurias pranešė Danija

(pranešta dokumentu Nr. C(2015) 3526)

(Tekstas autentiškas tik danų kalba)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 114 straipsnio 6 dalį,

kadangi:

I. FAKTAI IR PROCEDŪRA

(1) Komisijos sprendimu 2010/561/ES ([1]) patvirtintos Danijos nacionalinės nuostatos dėl kalio nitrito (E 249) ir natrio nitrito (E 250) (toliau – nitritų) dėjimo į mėsos produktus, įtrauktos į 2005 m. sausio 11 d. įsakymą Nr. 22 dėl maisto priedų (*Bekendtgørelse nr 22 af 11.1.2005 om tilsætningsstoffer til fødevarer*) ir Danijos leidžiamų maisto priedų sąrašą (*Liste over tilladte tilsætningsstoffer til fødevarer, „Positivlisten"*), apie kurias Danijos Karalystė pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 114 straipsnio 4 dalį pranešė Komisijai 2009 m. lapkričio 20 d. raštu. Tos nacionalinės nuostatos patvirtintos iki 2015 m. gegužės 25 d.

(2) Danija neprivalėjo į nacionalinę teisę perkelti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/52/EB ([2]), kiek tai susiję su nitritų naudojimu mėsos produktuose. Sprendimu 2010/561/ES reikalaujama, kad Danija nuolat rinktų ir teiktų Komisijai duomenis apie tai, ar taikant Direktyvoje 2006/52/EB nustatytus kiekius užtikrinamas reikiamas apsaugos lygis, ir ar prie6ingu atveju kiltų nepriimtina rizika žmonių sveikatai. Tuo sprendimu taip pat reikalaujama, kad Komisija stebėtų Direktyvos 2006/52/EB įgyvendinimą valstybėse narėse, ypač tai, kaip nitritus naudoja gamintojai įvairių kategorijų maisto produktuose, ir konsultuotųsi su valstybėmis narėmis, suinteresuotaisiais subjektais ir EFSA.

(3) Komisijos reglamentu (ES) Nr. 1129/2011 ([3]) nitritų kiekiai ir naudojimo sąlygos, nustatyti Direktyvoje 2006/52/EB, buvo perkelti į Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1333/2008 ([4]) II priedą, kuris taikomas nuo 2013 m. birželio 1 d.

(4) 2014 m. lapkričio 25 d. raštu Danija pranešė Komisijai pageidaujanti toliau taikyti nacionalines nuostatas dėl nitritų priedų naudojimo maisto produktuose, kurios skiriasi nuo nustatytųjų Reglamente (EB) Nr. 1333/2008. 2013 m. gegužės 27 d. įsakymas Nr. 542 dėl maisto priedų (ir kt.) maisto produktuose (*BEK nr 542 af 27.5.2013 (tilsætningbekendtgørelsen), Offentliggørelsedato:31.5.2013, Fødevareministeriet*). Su pranešimu Danija pateikė papildomos informacijos ir duomenų apie mėsos produktų suvartojimą ir importą, nitritų poveikį, botulizmo paplitimą ir nitrozaminų susidarymą perdirbtuose maisto produktuose.

([1]) 2010 m. gegužės 25 d. Komisijos sprendimas 2010/561/ES dėl nacionalinių nuostatų, susijusių su nitritų dėjimu į tam tikrus mėsos produktus, apie kurias pranešė Danija (OL L 247, 2010 9 21, p. 55).

([2]) 2006 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/52/EB, iš dalies keičianti Direktyvą 95/2/EB dėl maisto priedų, išskyrus dažiklius ir saldiklius, ir Direktyvą 94/35/EB dėl maisto produktuose naudojamų saldiklių (OL L 204, 2006 7 26, p. 10).

([3]) 2011 m. lapkričio 11 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 1129/2011, kuriuo iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1333/2008 II priedas sudarant Sąjungos maisto priedų sąrašą (OL L 295, 2011 11 12, p. 1).

([4]) 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1333/2008 dėl maisto priedų (OL L 354, 2008 12 31, p. 16).

1. SĄJUNGOS TEISĖS AKTAI

1.1. **SESV 114 straipsnio 4 ir 6 dalys**

(5) SESV 114 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad „jei Europos Parlamentui ir Tarybai, Tarybai arba Komisijai nustačius kurią nors suderinimo priemonę valstybė narė mano, kad 36 straipsnyje nurodytais arba su aplinkos ar darbo aplinkos apsauga susijusiais svarbiais sumetimais reikia išlaikyti nacionalines nuostatas, apie tas nuostatas ir jų išlaikymo motyvus ji praneša Komisijai."

(6) Vadovaudamasi SESV 114 straipsnio 6 dalimi, Komisija per šešis mėnesius nuo pranešimo patvirtina arba atmeta aptartąsias nacionalines nuostatas, patikrinusi, ar jos nėra savavališkos diskriminacijos priemonė arba užslėptas valstybių narių tarpusavio prekybos apribojimas ir ar jos netrukdo veikti vidaus rinkai.

1.2. **Reglamentas (EB) Nr. 1333/2008**

(7) Remiantis bendraisiais Reglamento (EB) Nr. 1333/2008 principais, maisto priedai tvirtinami atsižvelgiant į pagrįstą technologinį poreikį, priedo priimtinumą sveikatos požiūriu ir į tai, ar priedo naudojimas neklaidintų vartotojo.

(8) Reglamento (EB) Nr. 1333/2008 II priede nustatytas Sąjungos maisto priedų, patvirtintų naudoti maisto produktuose, sąrašas ir jų naudojimo sąlygos. Tik Sąjungos sąraše nurodyti maisto priedai gali būti atskirai pateikiami rinkai ir naudojami maisto produktuose laikantis jame nurodytų naudojimo sąlygų.

(9) Nitritai mėsos produktuose jau daug dešimtmečių naudoti tam, kad, *inter alia*, kartu su kitais veiksniais būtų užtikrintas mėsos produktų, visų pirma sūdytų, konservavimas bei mikrobiologinė sauga ir slopinamas, be kita ko, gyvybei pavojingą botulizmą sukeliančių *Clostridium botulinum* bakterijų dauginimasis. Kartu pripažįstama, kad dėl nitritų mėsos produktuose gali susidaryti daugiau nitrozaminų, kurie, kaip nustatyta, yra kancerogeniški. Todėl šios srities teisės aktuose, viena vertus, turi būti tinkamai atsižvelgiama į nitrozaminų susidarymo riziką, kylančią dėl mėsos produktuose esančių nitritų, kita vertus, į nitritų apsaugos nuo bakterijų (visų pirma sukeliančių botulizmą) dauginimosi poveikį.

(10) Reglamento (EB) Nr. 1333/2008 II priedo E dalyje 08.3 punkto kategorijoje „Mėsos produktai" nustatyti didžiausi kalio nitrito (E 249) ir natrio nitrito (E 250) kiekiai, kurie gali būti pridedami gaminant. Nustatytas didžiausias kiekis, kurį bendrai galima pridėti į daugumą mėsos produktų, yra 150 mg/kg, o į sterilizuotus mėsos produktus – 100 mg/kg. Kai kuriems konkrečiose valstybėse narėse tradiciniu būdu gaminamiems sūdytiems mėsos produktams nustatytas didžiausias kiekis yra 180 mg/kg.

(11) Nukrypstant nuo bendros taisyklės, Reglamento (EB) Nr. 1333/2008 II priedo E dalyje 08.3.4 punkto kategorijose „Tradiciniu būdu sūdomi mėsos gaminiai, kuriems taikomos specifinės nuostatos dėl nitritų ir nitratų" nustatyti didžiausi liekamieji kiekiai kai kuriuose tradiciniuose sūdytuose mėsos produktuose, gaminamuose tradiciniais būdais. Nustatyti 50 mg/kg, 100 mg/kg ir 175 mg/kg didžiausi liekamieji kiekiai, taikomi įvairioms produktų grupėms: pvz., *Wiltshire bacon*, *dry cured bacon* ir panašių produktų – 175 mg/kg, *Wiltshire ham* ir panašių produktų – 100 mg/kg. Didžiausi šių produktų liekamieji kiekiai nustatyti todėl, kad dėl šių produktų gamybos proceso pobūdžio neįmanoma kontroliuoti mėsos absorbuojamų sūrymo druskų kiekio. Šių konkrečių produktų gamybos procesas aprašytas reglamente, kad būtų įmanoma nustatyti „panašius produktus" ir aiškiai nurodyti, kokiems produktams taikomi atitinkami didžiausi kiekiai.

(12) Reglamente (EB) Nr. 1333/2008 nurodyti didžiausi kiekiai buvo nustatyti remiantis Maisto mokslinio komiteto (toliau – MMK) 1990 m. ([1]) ir 1995 m. ([2]) nuomonėmis, taip pat Europos maisto saugos tarnybos (toliau – EFSA) 2003 m. lapkričio 26 d. nuomone ([3]). Didžiausi kiekiai, kurie gali būti pridedami, atitinka tose mokslinėse

([1]) 1990 m. spalio 19 d. nuomonė dėl nitratų ir nitritų, Europos Komisija, Maisto mokslinio komiteto ataskaitos (dvidešimt šešta serija), p. 21.

([2]) 1995 m. rugsėjo 22 d. nuomonė dėl nitratų ir nitritų, Europos Komisija, Maisto mokslinio komiteto ataskaitos (trisdešimt aštunta serija), p. 1.

([3]) Komisijai paprašius pateikta Europos maisto saugos tarnybos Mokslinės biologinių pavojų grupės nuomonė dėl nitritų ir (arba) nitratų poveikio mikrobiologinei mėsos produktų saugai, *EFSA* leidinys (2003 m.) Nr. 14, p. 1.

nuomonėse nurodytas ribas: į sterilizuotus mėsos produktus leidžiama pridėti iki 100 mg/kg nitritų, o į kitus produktus – 150 mg/kg. Mėsos produktų (sūdytų) ir gamybos būdų Europos Sąjungoje yra labai daug, todėl Sąjungos teisės aktų leidėjas nusprendė, kad šiuo metu neįmanoma nustatyti konkrečių tinkamų nitritų kiekių kiekviename produkte.

(13) Didžiausio pridedamo kiekio ribojimo taisyklės išimčių nėra daug. Jos taikomos konkretiems produktams, kurie gaminami tradiciniu būdu kai kuriose valstybėse narėse ir dėl kurių gamybos proceso pobūdžio neįmanoma kontroliuoti mėsos absorbuojamo sūrymo druskų kiekio. Tradiciniai produktai, kuriems jos taikomos, apibrėžiami visų pirma aprašant jų gamybos būdą.

2. NACIONALINĖS NUOSTATOS, APIE KURIAS PRANEŠĖ DANIJA

(14) Nacionalinės nuostatos, apie kurias 2014 m. lapkričio 25 d. pranešė Danija, tai – 2013 m. gegužės 27 d. įsakymas Nr. 542 dėl maisto priedų (ir kt.) maisto produktuose (*BEK nr 542 af 27.5.2013 (tilsætningbekendtgørelsen), Offentliggørelsedato: 31.5.2013, Fødevareministeriet*). Atsižvelgdama į Sprendimą 2010/561/ES Komisija jau įvertino griežtesnes Danijos taikomas taisykles dėl E 249 ir E 250.

Įsakyme Nr. 542 nustatyta, kad nitritus (E 249–250) mėsos produktuose galima naudoti tik laikantis to įsakymo 3 priede nustatytų sąlygų. Remiantis Sprendimu 2010/561/ES nustatytos [toliau nurodytos] nitritų (E 249–250) naudojimo sąlygos ir apribojimai. Lentelėje išvardytos maisto produktų kategorijos atitinka Reglamento (EB) Nr. 1333/2008 dėl maisto priedų II priede išvardytas kategorijas ir pakeičia jame nurodytus naudojimo būdus:

Maisto produktas	Pridedamų nitritų kiekis (mg/kg)
08.3.1 Termiškai neapdorota perdirbta mėsa	Iš viso 60 mg/kg, tačiau fermentuotame saliamyje iš viso 100 mg/kg, o visiškai arba pusiau konservuotuose produktuose – iš viso 150 mg/kg
08.3.2 Termiškai apdorota perdirbta mėsa	Iš viso 60 mg/kg, išskyrus tradicinius daniškus mėsos kukulius ir kepenų paštetą. Visiškai arba pusiau konservuotuose produktuose – iš viso 150 mg/kg, *Rullepølse* (susukta ritinėliais mėsos dešra) – iš viso 100 mg/kg, visiškai arba pusiau konservuotuose produktuose ir sūdytame kumpyje – iš viso 150 mg/kg
08.3.4 Tradiciniu būdu sūdomi mėsos gaminiai, kuriems taikomos specifinės nuostatos dėl nitritų ir nitratų	Iš viso 60 mg/kg, tačiau *Wiltshire bacon* ir susijusių išpjovų – iš viso 150 mg/kg

(15) Taigi 60 mg/kg riba taikoma daugelio rūšių mėsos produktams, o atitinkami Reglamente (EB) Nr. 1333/2008 nustatyti didžiausi kiekiai yra 100 arba 150 mg/kg.

3. PROCEDŪRA

(16) 2014 m. lapkričio 25 d. raštu Danija pranešė Komisijai pageidaujanti toliau taikyti nacionalines nuostatas dėl nitritų priedų naudojimo mėsos produktuose, kurios skiriasi nuo nustatytųjų Reglamente (EB) Nr. 1333/2008. Su pranešimu Danija pateikė papildomos informacijos ir duomenų apie mėsos produktų suvartojimą ir importą, nitritų poveikį, botulizmo paplitimą ir nitrozaminų susidarymą perdirbtuose maisto produktuose.

(17) Apie šį pranešimą Komisija paskelbė *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* ([1]), kad apie Danijos nacionalines nuostatas ir prašymą pagrindžiančias priežastis būtų informuotos kitos suinteresuotosios šalys. 2015 m.

([1]) OL C 93, 2015 3 20, p. 18.

kovo 30 d. laišku Komisija apie pranešimą taip pat informavo kitas valstybes nares ir suteikė joms galimybę per 30 dienų pateikti pastabų. Komisija iki minėto termino gavo pastabų iš Čekijos Respublikos ir Švedijos.

— Čekijos Respublika sutinka su tuo, kad buvo nustatytos griežtesnės nitritų priedų naudojimo mėsos produktuose ribos, t. y. su nacionaliniu reikalavimu Danijos gamintojams. Tačiau, kalbant apie produktus iš kitų valstybių narių, Čekijos Respublika reikalauja, kad ir toliau būtų taikomi Reglamente (EB) Nr. 1333/2008 dėl maisto priedų nustatyti nitritų kiekiai mėsos produktuose.

— Švedija mano, kad Danijos nacionalinės nuostatos yra deramai pagrįstos ir neatrodo, kad jos turėtų didelį poveikį Švedijos sąlygoms. Remdamasi Danijos pranešime pateikta informacija, Švedija neturi pagrindo nepritarti galiojančių nacionalinių taisyklių galiojimo pratęsimui. Pratęsus nuostatų galiojimą ES turėtų galimybę peržiūrėti nitritų kiekius ir atsižvelgti į šiuo metu EFSA vykdomą darbą, susijusį su nitritais kaip maisto priedais.

4. NITRITŲ PAKARTOTINIS VERTINIMAS

(18) Komisijos reglamentu (ES) Nr. 257/2010 ([1]) reikalaujama, kad Europos maisto saugos tarnyba iki 2015 m. pabaigos atliktų pakartotinį kalio nitrito (E 249) ir natrio nitrito (E 250) vertinimą. Atlikdama šį pakartotinį vertinimą EFSA turi išnagrinėti ankstesnes MMK ir EFSA nuomones (jei yra), pirminį dokumentų rinkinį, suinteresuotojo (-ųjų) ūkio subjekto (-ų) ir (arba) visų kitų suinteresuotųjų šalių pateiktus duomenis, taip pat Komisijos bei valstybių narių pateiktus duomenis ir surinkti visą susijusią literatūrą, paskelbtą nuo paskutinio kiekvieno maisto priedo įvertinimo.

(19) EFSA buvo perduoti su Danijos pranešimu pateikti duomenys apie mėsos produktų suvartojimą, nitritų poveikį, botulizmo paplitimą ir nitrozaminų susidarymą perdirbtuose maisto produktuose ir paprašyta atsižvelgti į tuos duomenis atliekant pakartotinį vertinimą.

5. KOMISIJOS VYKDOMA STEBĖSENA

(20) 2014 m. Komisija užbaigė dokumentų tyrimą, siekdama stebėti, kaip valstybės narės įgyvendina ES taisykles dėl nitritų. Tyrimas buvo pagrįstas atsakymais į visoms valstybėms narėms pateiktą klausimyną. Atlikus tyrimą paaiškėjo, kad, nepaisant keleto išimčių, paprastai į nesterilizuotus mėsos produktus pridedamas nitritų kiekis yra mažesnis nei didžiausias ES leidžiamas kiekis, tačiau didesnis nei Danijoje. Ataskaitoje prieita prie išvados, kad reikėtų išsamiau išnagrinėti galimybę peržiūrėti šiuo metu taikomus didžiausius nitritų kiekius ([2]).

(21) Todėl Komisija pradėjo *ad hoc* tyrimą, siekdama nustatyti, kaip nitritus naudoja gamintojai įvairių kategorijų maisto produktuose. Atliekant šį tyrimą bus ieškoma informacijos literatūroje, rengiamas seminaras mėsos technologijų ekspertams ir vykdoma ES mėsos pramonės atstovų apklausa apie nitritų faktinį naudojimą ir naudojamus kiekius tam tikrų rūšių mėsos produktuose. Šio tyrimo rezultatai turėtų būti gauti iki 2015 m. pabaigos.

II. **VERTINIMAS**

1. PRIIMTINUMAS

(22) Pagal SESV 114 straipsnio 4 ir 6 dalis valstybė narė gali, priėmus suderinimo priemonę, palikti galioti griežtesnes nacionalines nuostatas, pagrįsdama tai SESV 36 straipsnyje nurodytais pagrindiniais poreikiais arba priežastimis, susijusiomis su aplinkos ar darbo aplinkos apsauga, jeigu ji praneša apie tokias nacionalines nuostatas Komisijai, o Komisija tokias priemones patvirtina.

(23) Danijos pranešimas susijęs su nacionalinėmis nuostatomis, kuriomis nukrypstama nuo nustatytųjų Reglamento (EB) Nr. 1333/2008 II priedo E dalyje dėl kalio nitrito (E 249) ir natrio nitrito (E 250). Dabartinės Danijos nuostatos iš esmės jau galiojo tuo metu, kai minėti didžiausi kiekiai buvo nustatyti Direktyvoje 2006/52/EB.

([1]) 2010 m. kovo 25 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 257/2010, kuriuo nustatoma patvirtintų maisto priedų pakartotinio vertinimo programa pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1333/2008 dėl maisto priedų (OL L 80, 2010 3 26, p. 19).

([2]) https://webgate.ec.europa.eu/sanco_foods/main/index.cfm?event=document.edit&identifier=5924&documentTypeIdentifier=57

(24) Danijos įsakymu Nr. 542 nitritų į mėsos produktus leidžiama pridėti tik jeigu neviršijami nustatyti konkretūs dedami kiekiai. Priklausomai nuo aptariamų produktų šie didžiausi leidžiami kiekiai yra 60, 100 arba 150 mg/kg ir tam tikruose produktuose yra mažesni už nustatytuosius Reglamente (EB) Nr. 1333/2008. Be to, priešingai nei Reglamente (EB) Nr. 1333/2008, Danijos nuostatose nenumatyta jokių didžiausio pridedamo nitritų kiekio nustatymo principo išimčių, todėl neleidžiama pateikti rinkai tam tikrų tradiciniu būdu pagamintų mėsos produktų iš kitų valstybių narių.

(25) Todėl Danijos nuostatos yra griežtesnės nei Reglamento (EB) Nr. 1333/2008 nuostatos, nes jomis nustatytas mažesnis kelių tipų produktams taikomas didžiausias pridedamas kiekis (dažnai – 60 mg/kg) ir jomis neleidžiama pateikti rinkai tam tikrų tradicinių mėsos produktų dėl didžiausio liekamojo kiekio.

(26) Vadovaujantis SESV 114 straipsnio 4 dalimi pranešimas papildytas nurodant priežastis, susijusias su SESV 36 straipsnyje nurodytu vienu ar daugiau pagrindinių poreikių, šiuo atveju su žmonių sveikatos ir gyvybės apsauga. Papildomai pateiktoje Danijos maisto, žemės ūkio ir žuvininkystės ministerijos ataskaitoje pateikiami papildomi duomenys apie mėsos produktų suvartojimą, nitritų poveikį, botulizmo paplitimą ir nitrozaminų susidarymą perdirbtuose maisto produktuose.

(27) Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta pirmiau, Komisija mano, kad Danijos pateiktas prašymas dėl leidimo toliau taikyti nacionalines nuostatas dėl nitritų naudojimo mėsos produktuose pagal SESV veikimo 114 straipsnio 4 dalį yra priimtinas.

2. PRAŠYMO PAGRĮSTUMO VERTINIMAS

(28) Pagal SESV 114 straipsnio 4 dalį ir 6 dalies pirmąją pastraipą Komisija turi įsitikinti, kad laikomasi visų šiame straipsnyje nustatytų sąlygų, kuriomis valstybei narei suteikiama galimybė išlaikyti savo nacionalines nuostatas, nukrypstančias nuo Sąjungos suderinimo priemonių.

(29) Komisija visų pirma turi įvertinti, ar nacionalinės nuostatos yra pagrįstos SESV 36 straipsnyje nurodytais pagrindiniais poreikiais arba su aplinkos ar darbo aplinkos apsauga susijusiomis priežastimis ir neviršija teisėtam tikslui pasiekti būtinų priemonių. Be to, jeigu Komisija mano, kad nacionalinės nuostatos atitinka minėtas sąlygas, ji turi pagal SESV 114 straipsnio 6 dalį patikrinti, ar nacionalinės priemonės nėra savavališkos diskriminacijos priemonė arba užslėptas valstybių narių tarpusavio prekybos apribojimas ir ar jos netrukdo veikti vidaus rinkai.

(30) Reikia pažymėti, kad, atsižvelgiant į SESV 114 straipsnio 6 dalyje nustatytus terminus, Komisija, nagrinėdama, ar nacionalinės priemonės, apie kurias pranešta pagal SESV 114 straipsnio 4 dalį, yra pagrįstos, turi visų pirma remtis priežastimis, apie kurias pranešė valstybė narė. Tai reiškia, kad, remiantis Sutarties nuostatomis, pareiga įrodyti nacionalinių priemonių pagrįstumą tenka prašymą pateikusiai ir nuostatas toliau taikyti norinčiai valstybei narei.

(31) Tačiau jeigu Komisija turi informacijos, dėl kurios turėtų būti persvarstyta Sąjungos suderinimo priemonė, nuo kurios nukrypstama nacionalinėmis nuostatomis, apie kurias pranešta, ji gali atsižvelgti į tokią informaciją vertindama tokias nacionalines nuostatas.

2.1. **Danijos pozicija**

(32) Danija teigia, kad jos teisės aktais užtikrinamas aukštesnis žmonių sveikatos ir gyvybės apsaugos lygis, nes nustatytas mažesnis didžiausias leidžiamas pridedamas nitritų kiekis nei nustatytasis Reglamente (EB) Nr. 1333/2008, be to, neleidžiama pateikti rinkai tradicinių mėsos produktų, į kuriuos pridedamo kiekio neįmanoma nustatyti. Danija mano, kad Danijos nuostatos visiškai atitinka 1990 m. ir 1995 m. MMK nuomonėse pateiktas rekomendacijas bei 2003 m. lapkričio 26 d. EFSA nuomonę.

(33) Danija taip pat mano, kad naudojamo nitritų kiekio reglamentavimas remiantis tuo, ar viršijama nustatyta atitinkama leidžiama paros dozė (LPD), nėra pakankamas būtinai žmonių sveikatos apsaugai užtikrinti. Nitritų LPD nustatyta neatsižvelgiant į nitrozaminų susidarymą, kuris siejamas su nitritų naudojimu mėsos produktuose.

Remiantis moksliniais vertinimais nitrozaminai yra genotoksiški; todėl neįmanoma nustatyti ribos, kada jie nebėra kancerogeniški. Danija pabrėžia, kad nitrozaminų susidarymas priklauso nuo pridedamo nitritų kiekio, o ne nuo daug mažesnio liekamojo kiekio, kuris paprastai lieka vartojamame produkte dėl cheminės medžiagos virsmų.

(34) Taigi, šios šalies nuomone, apskritai moksliniame vertinime įrodyta, kad: a) nitritų naudojimas turėtų būti kuo labiau sumažintas naudojant skirtingą kiekį pagal su įvairiais maisto produktais susijusius techninius poreikius, b) nitritų ir nitratų naudojimas turėtų būti reglamentuojamas pagal pridedamus, o ne pagal liekamuosius kiekius ir c) būtinas konservavimas atliekamas naudojant EFSA rekomenduojamus kiekius. Todėl Danija mano, kad jos nacionalinės nuostatos sisteminiu požiūriu atitinka šias rekomendacijas, o Reglamento (EB) Nr. 1333/2008 nuostatos dėl nitritų jų neatitinka.

(35) Danija taip pat pabrėžia, kad jos nacionalinės nuostatos galioja daug metų ir niekada nekėlė su atitinkamų produktų konservavimu susijusių problemų. Be to, palyginti su kitomis ES valstybėmis narėmis sergamumas botulizmu nedidelis ir nuo 1980 m. nepasitaikė nė vieno atvejo, kuris būtų susijęs su mėsos produktų vartojimu. Danija pažymi, kad nuo 2006 m. botulizmo atvejų Danijoje nėra užregistruota. Taigi Danijos nuostatos dėl nitritų naudojimo mėsos produktuose vis dar laikomos pakankamomis visapusiškai apsaugai nuo apsinuodijimų maistu užtikrinti.

(36) Dėl vartojimo įpročių Danijos maisto, žemės ūkio ir žuvininkystės ministerijos ataskaitoje pateikiami papildomi mėsos produktų vartojimo ir importo bei nitritų Danijos rinkoje esančiuose mėsos produktuose analizės duomenys. Danijos institucijų nuomone, ši ataskaita rodo, kad mėsos produktų, į kuriuos gali būti pridedama nitritų, vartojimas pastaraisiais metais nepakito.

(37) Dėl nitritų poveikio Danijos maisto, žemės ūkio ir žuvininkystės ministerija pateikia skaičiavimus, pagrįstus 384 nitritų perdirbtoje mėsoje ir šaltos mėsos išpjovose tyrimais ir vartojimo duomenimis, gautais atlikus mitybos tyrimus. Remiantis šiais skaičiavimais, vidutinis nitritų poveikis tebėra mažesnis nei LPD. Poveikis 4–5 metų amžiaus vaikams (kilogramui kūno masės) yra 3 kartus didesnis nei suaugusiems.

(38) Dėl nitrozaminų susidarymo perdirbtuose maisto produktuose Danijos maisto, žemės ūkio ir žuvininkystės ministerija pateikė DTU nacionalinio maisto instituto parengtą suvestinę N-nitrozaminų perdirbtuose maisto produktuose ataskaitą, kurioje daroma išvada, kad nitrozaminų kiekis labiausiai mažėja, jei naudojama kuo mažiau nitritų ir jei jie naudojami kartu su eritorbo rūgštimi, askorbo rūgštimi ar askorbatu, nes taip trukdoma susidaryti nitrozaminams.

(39) Be to, Danija mano, kad jos nuostatos dėl nitritų nesudarys kliūčių prekybai, ir pateikė statistinių duomenų, kuriais remiantis galima daryti išvadą, kad mėsos produktai iš kitų valstybių narių importuojami ir importas nuo 2010 m. netgi išaugo.

(40) Apibendrinant galima pasakyti, kad, Danijos nuomone, yra teisėta mažinti nitrozaminų poveikio žmonių sveikatai keliamą riziką toliau taikant galiojančius jos teisės aktus, kurie yra griežtesni už Reglamento (EB) Nr. 1333/2008 reikalavimus. Danijos nuomone, stebėsena, kurios imtasi pagal Sprendimą 2010/561/ES, rodo, kad su sveikata susiję motyvai, į kuriuos atsižvelgta anksčiau, tebėra aktualūs. Galiausiai Danijos teigimu, turimi duomenys rodo, kad Danijos nuostatos nesudaro kliūčių prekybai atitinkamais produktais.

2.2. **Danijos pozicijos vertinimas**

2.2.1 *Pagrindimas remiantis SESV 36 straipsnyje nurodytais pagrindiniais poreikiais*

(41) Danijos teisės aktais siekiama užtikrinti kuo aukštesnį žmonių sveikatos ir gyvybės apsaugos nuo nitritų ir galimo nitrozaminų susidarymo mėsos produktuose poveikio lygį, nustatant mažesnius, palyginti su nustatytaisiais Reglamente (EB) Nr. 1333/2008, didžiausius pridedamus nitritų kiekius tam tikruose mėsos produktuose ir neleidžiant pateikti rinkai produktų, jeigu galima nustatyti tik jų liekamuosius didžiausius kiekius.

(42) Vertinant, ar dabartiniai Danijos teisės aktai iš tiesų yra tinkami ir būtini siekiant minėto tikslo, reikia atsižvelgti į daug veiksnių. Visų pirma reikia įvertinti dvejopo pobūdžio riziką sveikatai – riziką dėl nitrozaminų mėsos produktuose ir dėl mikrobiologinės mėsos produktų saugos. Pastarasis aspektas – tai ne vien tik technologinis

poreikis, bet ir sveikatai labai svarbus aspektas. Nors ir pripažįstama, kad nitritų kiekis mėsos produktuose turėtų būti ribojamas, mažesnis nitritų kiekis mėsos produktuose savaime nereikš geresnės žmonių sveikatos apsaugos. Atitinkamose MMK ir EFSA nuomonėse tvirtinama, kad tinkamiausias nitritų kiekis priklauso nuo daugelio veiksnių, pvz., druskos kiekio, drėgmės, pH vertės, produkto laikymo termino, higienos, temperatūros kontrolės ir kt.

(43) Atsižvelgdama į pirmiau ir 10 bei 11 konstatuojamosiose dalyse išdėstytus motyvus, Komisija mano, kad, atsižvelgiant į mėsos produktų visoje Sąjungoje įvairovę, Reglamente (EB) Nr. 1333/2008 tinkamai atsižvelgta į vienas kitam prieštaraujančius pavojus sveikatai.

(44) Tačiau Komisija turi įvertinti specifinį Danijos teisės aktų leidėjo pasirinkimą ir su jau seniai galiojančių taisyklių taikymu susijusią patirtį. Danija, pateikusi apsinuodijimų mėsos produktais, ypač botulizmo, atvejų statistiką, įrodė, kad ji savo nacionaliniais teisės aktais iki šiol pasiekė teigiamų rezultatų. Šie duomenys rodo, kad Danijos teisės aktais nustatytų didžiausių kiekių pakanka dabar Danijoje gaminamų mėsos produktų mikrobiologinei saugai ir Danijoje naudojamiems gamybos būdams užtikrinti.

(45) Komisija pažymi, kad Danijos teisės aktai atitinka atitinkamas Sąjungos mokslinių tarnybų mokslines nuomones. Jie grindžiami didžiausių leidžiamų pridedamų kiekių reglamentavimu ir juose atsižvelgiama į tose nuomonėse nurodytus skirtingus pridedamus nitritų kiekius, t. y. 50–150 mg/kg. Tuo pačiu Danija nustatė konkretesnius, palyginti su reglamentu, didžiausius leidžiamus dėti į tam tikrų grupių mėsos produktus nitritų kiekius, atsižvelgdama į Danijoje paplitusias mėsos produktų rūšis ir gamybos metodus.

(46) Be to, reikia atsižvelgti į tai, kad pagal Danijos pateiktą informaciją dauguma Danijos gyventojų vartojamų mėsos produktų yra tokie mėsos produktai, kuriems taikoma 60 mg/kg ribinė vertė, ir ji turėtų būti padidinta iki 100 arba 150 mg/kg. Nors Danijos gamintojai, kaip ir kitų valstybių narių gamintojai, neprivalėtų didinti į produktus pridedamo nitritų kiekio iki didžiausio leidžiamo, nurodyto Reglamente (EB) Nr. 1333/2008, negalima atmesti galimybės, kad faktinis nitritų poveikis Danijos gyventojams padidėtų.

(47) Remdamasi šiuo metu turima informacija, Komisija mano, kad prašymas palikti galioti priemones, apie kurias pranešta, laikinai gali būti patenkintas dėl Danijos visuomenės sveikatos apsaugos motyvų.

2.2.2 *Savavališkų diskriminacijos priemonių, užslėpto valstybių narių tarpusavio prekybos apribojimo ar kliūčių vidaus rinkos veikimui nebuvimas*

2.2.2.1. Savavališkų diskriminacijos priemonių nebuvimas

(48) Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 114 straipsnio 6 dalimi Komisija įpareigota patikrinti, ar numatytos priemonės nėra savavališka diskriminacija. Remiantis Teisingumo Teismo praktika, kad nebūtų diskriminacijos, analogiškos situacijos negali būti vertinamos skirtingai, o skirtingos situacijos negali būti vertinamos vienodai.

(49) Danijos nacionalinės taisyklės taikomos tiek šalyje, tiek kitose valstybėse narėse pagamintiems produktams. Jeigu nėra įrodymų, kad yra kitaip, galima daryti išvadą, kad nacionalinės nuostatos nėra savavališkos diskriminacijos priemonė.

2.2.2.2. Užslėpto prekybos apribojimo nebuvimas

(50) Nacionalinės nuostatos, kuriomis labiau nei Sąjungos reglamentu ribojamas produktų naudojimas, paprastai yra prekybos kliūtis, kadangi teisėtai likusioje Sąjungos dalyje rinkai tiekiami ir naudojami produktai dėl naudojimo apribojimų negali būti tiekiami atitinkamos valstybės narės rinkai. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 114 straipsnio 6 dalyje nustatytos išankstinės sąlygos yra skirtos neleisti dėl netinkamų priežasčių taikyti 4 ir 5 šio straipsnio dalyse nustatytais kriterijais pagrįstų apribojimų, kurie būtų ekonominės priemonės, trukdančios iš kitų valstybių narių importuoti produktus, t. y. tai būtų netiesioginė nacionalinės pramonės apsaugos priemonė.

(51) Danijos taisyklėmis taip pat nustatomos griežtesnės nitritų dėjimo į tam tikrus mėsos produktus normos, taikomos ūkio subjektams kitose valstybėse narėse ar teritorijose, kuriose galioja kitos suderintos taisyklės, todėl Danijos taisyklės gali būti užslėptas prekybos apribojimas arba kliūtis vidaus rinkos veikimui. Tačiau

pripažįstama, kad Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 114 straipsnio 6 dalis turi būti aiškinama taip: nepritarti galima tik nacionalinėms priemonėms, kurios yra neproporcinga kliūtis vidaus rinkai. Danija pateikė skaičių, kurie rodo, kad, nepaisant nacionalinių teisės aktų, mėsos produktai iš kitų valstybių narių yra importuojami, o nuo 2010 m. šis importas netgi išaugo.

(52) Kadangi nėra įrodymų, kad nacionalinės nuostatos iš esmės yra priemonė, skirta apsaugoti nacionalinę pramonę, galima daryti išvadą, kad jos nėra užslėptas valstybių narių tarpusavio prekybos apribojimas.

2.2.2.3. Kliūčių vidaus rinkos veikimui nebuvimas

(53) Ši sąlyga negali būti aiškinama kaip trukdanti patvirtinti nacionalines priemones, kurios gali turėti poveikio vidaus rinkos veikimui. Iš esmės bet kuri nuo derinimo priemonės nukrypstanti nacionalinė priemonė, kuria siekiama sukurti veikiančią vidaus rinką, yra priemonė, galinti turėti poveikio vidaus rinkai. Todėl siekiant, kad ir toliau būtų naudinga taikyti SESV 114 straipsnyje numatytą procedūrą, atsižvelgiant į SESV 114 straipsnio 6 dalį, kliūties vidaus rinkos veikimui sąvoka turi būti suprantama kaip neproporcingas poveikis siekiamam tikslui.

(54) Atsižvelgdama į Danijos Vyriausybės pabrėžtą naudą sveikatai sumažinus nitritų mėsos produktuose poveikį, į tai, kad, remiantis dabar turimais skaičiais, poveikio prekybai nėra arba jis yra labai mažas, ir į tai, kad taisyklės nėra neproporcingos ir nėra kliūtis vidaus rinkos veikimui pagal SESV 114 straipsnio 6 dalį, Komisija mano, kad taisyklės, apie kurias pranešė Danija, gali būti laikinai ir toliau taikomos dėl su žmonių sveikatos ir gyvybės apsauga susijusių priežasčių.

(55) Atsižvelgdama į šią analizę Komisija mano, kad sąlyga dėl kliūties vidaus rinkos veikimui nebuvimo yra įgyvendinta.

2.2.3 *Laiko apribojimai*

(56) Pirmiau išdėstytos išvados pagrįstos dabar turima informacija, visų pirma – skaičiais, kurie rodo, kad Danija sugebėjo valdyti botulizmą nepaisant nedidelių į tam tikrų rūšių mėsos produktus pridedamų nitritų kiekių, o prekyba nebuvo neproporcingai trikdoma.

(57) Kitas svarbus veiksnys yra Danijoje suvartojamų mėsos produktų, kuriems taikant Reglamentą (EB) Nr. 1333/2008 nitritų, o kartu ir nitrozaminų poveikis Danijos gyventojams galėtų išaugti, dalis.

(58) Danijai reikėtų nuolat stebėti padėtį ir rinkti duomenis apie tai, ar taikant Reglamente (EB) Nr. 1333/2008 nustatytus kiekius būtų galima pasiekti reikiamą apsaugos lygį ir ar priešingu atveju kiltų nepriimtina rizika žmonių sveikatai. Visų pirma turėtų būti renkami duomenys apie botulizmo kontrolę. Danija taip pat turėtų toliau rinkti duomenis apie mėsos produktų iš kitų valstybių narių importą. Būtų reikalaujama, kad Danija per dvejus metus nuo šio sprendimo priėmimo minėtus duomenis pateiktų Komisijai. Be to, Komisija turėtų atsižvelgti į EFSA pakartotinio nitritų vertinimo, atlikto pagal Reglamentą (ES) Nr. 257/2010, ir *ad hoc* tyrimo, kaip nitritus naudoja gamintojai įvairių kategorijų maisto produktuose, išvadas.

(59) Atsižvelgdama į šias aplinkybes, Komisija mano, kad pirmiau nurodytos nacionalinės nuostatos gali būti patvirtintos ribotam trejų metų laikotarpiui.

III. **IŠVADA**

(60) Atsižvelgdama į pirmiau minėtus motyvus ir valstybių narių pateiktas pastabas dėl Danijos institucijų pranešimo Komisija laikosi nuomonės, kad Komisijos 2014 m. lapkričio 25 d. gautas Danijos prašymas palikti galioti nacionalines nuostatas dėl nitritų dėjimo, kurios yra griežtesnės nei nustatytosios Reglamente (EB) Nr. 1333/2008, gali būti patvirtintas trejų metų laikotarpiui nuo šio sprendimo priėmimo datos. Danijai reikėtų toliau nuolat stebėti padėtį ir rinkti duomenis apie tai, ar taikant Reglamente (EB) Nr. 1333/2008 nustatytus kiekius būtų galima pasiekti reikiamą apsaugos lygį ir ar priešingu atveju kiltų nepriimtina rizika žmonių sveikatai.

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Nacionalinės nuostatos dėl nitritų dėjimo į mėsos produktus, įtrauktos į 2013 m. gegužės 27 d. įsakymą Nr. 542 dėl maisto priedų (ir kt.) maisto produktuose *(BEK nr 542 af 27.5.2013 (tilsætningbekendtgørelsen), Offentliggørelsedato:31.5.2013, Fødevarerministeriet)*, apie kurias Danijos Karalystė pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 114 straipsnio 4 dalį pranešė Komisijai 2014 m. lapkričio 25 d. raštu, patvirtinamos.

2 straipsnis

Šis sprendimas galioja iki 2018 m. gegužės 22 d.

3 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Danijos Karalystei.

Priimta Briuselyje 2015 m. gegužės 22 d.

Komisijos vardu
Vytenis ANDRIUKAITIS
Komisijos narys